

Лише брат Гелен готовий визнати в ній рівню, хоча опозиційну до його переконань. Кассандра – його ворог, у боротьбі з яким він самостверджується. У моменти складних випробувань, перед публікою Гелен намагається скинути відповідальність на сестру, спрямувати на неї гнів народу.

Сінон називає Кассандру “богорівною”, але його фальш стає очевидною, коли він приводить озброєних еллінів для наруги над Кассандрою під Палладіоном.

Саме на вістрі чоловічої оптики стає особливо виразним багатогранність образу головної героїні драми. Протягом твору вона постає в різних іпостасях: як грізна і ніжна, впевнена і зламана, іронічна і лірична, жіночна і мужня. Тут можна говорити про певну андрогінність Кассандри.

Її конфлікти з окремими персонажами дозволяють вибудувати критичну шкалу щодо жінки, яка намагається вирватися з пут канону, перестати бути об’єктом чоловічої влади і пропонує свої пріоритети, які не узгоджуються із загальноприйнятими. Нетипово складаються стосунки Кассандри із мужчинами: наприклад, почуття до Долона глибокі і щирі, але пророчиця не допускає союзу, у якому хтось із партнерів мусів би стати жертвою і тому повертає зарученому перстень. Вона вважає, що заволодіти можна лише тілом, але не душею.

Патріотизм Кассандри теж виглядає нетиповим для троянців, адже царівна в хвилини найбільшої небезпеки для батьківщини здатна думати про чужинців (жертвувати лідійським військом здається їй аморальним). Участь у громадському житті, на відміну від сестер, Кассандра сприймає як свій обов’язок, але ця участь обмежується лише віщуванням-попередженням.

Найбільшою трагедією для жінки виявилось бути непочутою. Зневірена у своїх силах Кассандра наважується на відверту розмову з братом Геленом, щоб порівняти своє і його світобачення. Пророчиця виявляє, що чоловіча політична тактика ведеться наосліп. Перевага Кассандри в тому, що вона як жінка може бачити феномен правди без прикрас, тобто інтуїтивно бути ближчою до істини. Але її думки викликають іронічне несприйняття з боку чоловіків.

Кассандра не хоче йти шляхом войовничих амазонок, з одного боку, або стежкою гендерної покірності жінки-іграшки в чоловічих руках, – іншого. Героїзм взагалі не є самоціллю для неї, але загострена потреба гідності, самоповаги, особистісної реалізації дозволяє побачити в ній нетипову жінку, репрезентантку нетрадиційного модусу поведінки, до якого не готове суспільство.

Основна трагедія Кассандри – це невіра в себе, що призводить до відчаю і безпорадності. Образ пророчиці, яка твердо знає невловиму істину, позбавлений права вибору. Цей образ, до певної міри, можна відчитувати як і діагноз жінці ХХ століття – наділеної талантами, але позбавленої віри в свої сили, паралізованої суспільним канонам.

1. Агеєва В. Поетеса зламу століть: творчість Лесі Українки в постмодерній інтерпретації / В. Агеєва. – К. : Либідь, 2001. – 264 с. 2. Українка Леся. Драматичні твори / Леся Українка // Збір. Творів : у 12т. – К. : Наукова думка, 1976. – Т.4. – 397 с. 3. Українка Леся. Листи (1903 – 1913) / Леся Українка // Збір. Творів : у 12т. – К. : Наукова думка, 1979. – Т.12. – 694 с.

БОРІННЯ З ДОЛЕЮ У ТВОРЧОМУ ГОРІННІ (Круглий стіл, присвячений творчості Лесі Українки)

27 вересня 2013 року на кафедрі філософії Національного університету “Львівська політехніка” відбувся Круглий стіл, присвячений творчості Лесі Українки. Захід був організований громадською організацією “Інститут філософії, логіки і соціології” разом з кафедрами філософії Політехніки та кафедрою українознавства Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького. У програмі Круглого столу фігурувало 27 заявлених тем виступів, проте з огляду на те, що захід відбувався у робочий час, присутніми на Круглому столі було 10 осіб. Було виголошено 10 виступів та відбулось їх обговорення; в обговоренні взяли участь всі присутні. Деякі учасники Круглого столу надали короткі тези своїх планованих виступів.

Серед виступів привернули увагу твердження доцента М.П. Скалецького відносно того, що релігійна тема у творчості Лесі Українки була органічно вписана в осмислення нею витоків

народних соціально-культурних традицій; тут переважали наголоси на твердості духу релігійних проводирів, на їх переконанні в істині. Водночас підкреслено і складність долі, на яку прирікались новатори і проводирі суспільства. Доцент Н.Я. Саноцька присвятила свій виступ образам жіночої долі в творчості поетеси (у цьому розділі вміщується її наукове повідомлення). Доволі емоційно прозвучав виступ викладача кафедри філософії Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Т. Заяць, в якому йшлося про згубні наслідки духовного розколу в народі в контексті творів Лесі Українки. Т. Заяць відзначила художню експресивність висвітлення цієї теми поетесою та її актуальність. Доцент З. Тіменик у своєму виступі навів цілу низку яскравих афористичних сюжетів та образів творів Лесі Українки, в яких було виражено проблеми національної свідомості українців. Асистент Л. Федорів на прикладі образів та ситуацій драми “У катакомбах” продемонстрував принципів світоглядно-філософської позиції поетеси. Асистент Х. Хвойницька на низці прикладів та цитувань творів поетеси продемонструвала смислову єдність двох фундаментальних коренів істинної людяності – віри та любові, зазначивши актуальність цієї теми для сучасної України.

Оксана Нагорняк

Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького

CONTRA SPERM SPERO – ЖИТТЄВЕ КРЕДО ПОЕТЕСИ

Коли йдеться про “жіночу поезію”, то найчастіше згадують ніжність, м’якість, особливу душевність, мрійливість, милосердя і доброту ліричної героїні. Усе це ми, безумовно, знаходимо у творах Лесі Українки. Проте не слід забувати, що як поет-лірик вона сформувалася в бурхливу епоху, що привело до пошуків нової особистості – борця і героя, мислителя, мрійника. І тому в симфонії її поетичного слова, овіяного жіночністю, лунають виразні життєстверджувальні мотиви, мотиви уславлення мужності й сили людського духу. Поезія “Contra spem spero!” – не тільки творче, але й життєве кредо поетеси. Ця велична і мужня жінка понад усе цінувала незламність сили людського духу, вміння людини подолати себе й обставини, і сама подавала такий приклад – вела тривалу й виснажливу боротьбу із хворобою. З самого дитинства вона була упевнена в тому, що “сором хилитися, долі коритися!” Хоч доля поетеси приготувала для неї чимало випробувань (тяжка хвороба, передчасна смерть коханого), вона ніколи не була слабкою, завжди знаходила в собі сили протистояти тим випробуванням.

Своє життя Леся називала “темною ніччю”, свої думи – “хмарами осінніми”, свій шлях – дорогою на “гору круту крем’яную”, куди підіймалася, несучи “камінь важкий”, а сама була ясним променем, що пробиває “темряву ночі”, яскравою квіткою, яка “на вбогім сумнім перелозі” розцвіла в лютий мороз, зіркою, яка осяяла тернистий шлях до волі. Вона кликала “без надії сподіватись”, вірила, що квіти, посіяні на морозі, зійдуть, і настане “весела весна”; вона “сміялася крізь сльози” і “серед лиха співала пісні”. Це було гаслом її життя. Як зазначають дослідники, цей вірш став програмним для передової української суспільної думки на зламі дев’ятнадцятого та двадцятого століть. І сьогодні мотив життєлюбності не втратив своєї актуальності. Жити необхідно за будь-яких умов, боротися, перемагати, – мабуть, у цьому і полягає основний зміст людського існування. Леся Українка запевняє, що якщо вірити у добро попри всі буреломні та несприятливі обставини, світ змінюється на краще, і всі негаразди легше пережити, коли знаходиш останню краплю надії.